

ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

«МОВА ЯК ЕВРИСТИЧНЕ ЗНАРЯДДЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ І КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СВІТУ НА ТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР»

17 КВІТНЯ 2025 Р.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет іноземних мов
Науково-дослідна Лабораторія лінгвокультурології та зіставної лінгвістики
Житомирський державний університет імені Івана Франка
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Національний університет «Одеська політехніка»
Українсько-німецький інститут
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Уманський національний університет

ІІ Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція

«МОВА ЯК ЕВРИСТИЧНЕ ЗНАРЯДДЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ І КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СВІТУ НА ТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР»

Умань,
17 квітня 2025 року

УДК 37.016:81]:[303.446.2:316.77](06)
І-66

Редакційна колегія:

Безлюдний О. І. (головний редактор), ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України;

Годованюк Т. Л., проректор із наукової роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, професор;

Казак Ю. Ю., декан факультету іноземних мов, доктор філософії, доцент;

Білецька І. О., керівник науково-дослідної Лабораторії лінгвокультурології та зіставної лінгвістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, завідувач кафедри теорії та практики іноземних мов, доктор педагогічних наук, професор;

Щербань І. Ю., заступник декана факультету іноземних мов із наукової роботи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск:

Гурський І. Ю., старший викладач кафедри теорії та практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

І-66 **Мова** як евристичне знаряддя реконструкції і концептуалізації світу на тлі глобалізаційних та євроінтеграційних викликів діалогу культур : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 17 квіт. 2025 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т інозем. мов [та ін.] ; [голов. ред. О. І. Безлюдний ; редкол. : Т. Л. Годованюк, Ю. Ю. Казак [та ін.] ; [відпов. за вип. І. Ю. Гурський]. Умань : Візаві, 2025. 258 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню кола актуальних проблем, які обговорювалися під час роботи ІІ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Мова як евристичне знаряддя реконструкції і концептуалізації світу на тлі глобалізаційних та євроінтеграційних викликів діалогу культур», зокрема: германські та романські мови, порівняльне мовознавство, концептуалізація та мистецька рецепція реалій доби війни, євроінтеграційні тенденції підготовки вчителя іноземних мов та філолога, академічна доброчесність як квінтесенція розбудови демократичного українського суспільства, чат-бот “ChatGPT” – пошук «я» у сюрреалістичному світі «швидкої» творчості.

Видання призначене для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі іншомовної освіти.

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність вміщених у збірнику матеріалів.

УДК 37.016:81]:[303.446.2:316.77](06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1
ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

Анастасія Ананьєва, Віра Бутова
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ……. 10
Галина Авчіннікова
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ГРАМАТИКУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ…….. 13
Ірина Білецька
КОНЦЕПЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ МОВ Б. КАЧРУ……. 15
Ілона Бойчевська
РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ЗВО……..... 18
Anna Holovchenko
STYLISTIC FUNCTIONS OF SIMILE……... 21
Ігор Гурський
ПРИНЦИПИ УКЛАДАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКІВ…….. 22
Вадим Зайчук
ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРУ…… 23
Галина Карабань, Зоя Комарова
НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА СВІТОСПРИЙНЯТТЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ МОВНОЇ СИСТЕМИ…….. 26
Діана Коваль
ЕВФЕМІСТИЧНА ЛЕКСИКА У ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ АНГЛОМОВНИХ КРАЇН……. 29
Вікторія Колісник
СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ В РОМАНІ ЕДІТ НЕСБІТ «ДІТИ ЗАЛІЗНИЦІ»…… 31
Yevhenii Kravets
GENRE TYPOLOGY OF SCIENTIFIC TEXTS……. 34
Євгеній Кулик
МОВНІ ОБРАЗИ УСПІХУ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ…….. 38
Анастасія Лещенко
ВЛАСНЕ ІМ’Я В ЖИТТІ БРИТАНЦІВ…… 40
Тимур Мельниченко
АНАЛІЗ ЧИННИКІВ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНОМОВНОМУ ДИСКУРСІ…….. 43
Олена Ошівська
ВЛАСНІ НАЗВИ У РЕКЛАМНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ТЕКСТІ……. 47

Галина Авчіннікова,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та практики іноземних мов,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ГРАМАТИКУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У XXI столітті цифрова комунікація стала невіддільною частиною повсякденного життя, трансформуючи не лише способи взаємодії між людьми, але й мовні структури, зокрема граматику. Німецька мова, яка характеризується складною граматичною системою та традиційно вирізняється високим рівнем граматичної регламентованості, також зазнає помітних змін під впливом цифрових медіа: соціальних мереж (Instagram, TikTok, Twitter), месенджерів (WhatsApp, Telegram), чатів, блогів, стрімінгових платформ та онлайн-форумів.

Скорочення текстів, прагнення до швидкої та ефективної передачі інформації призводить до зменшення використання граматичних структур, які вважаються надмірно формальними або складними, тобто, відбувається скорочення граматичних структур, створення нових форм і переосмислення норми. Так, зокрема, спостерігається тенденція до опускання допоміжних дієслів, модальних конструкцій, займенників та артиклів тощо [2].

Серед найбільш помітних змін у граматиці німецької мови можна виділити 5 основних тенденцій:

1. **Редукція синтаксичних структур.** Наприклад, замість складнопідрядних речень користувачі віддають перевагу простим реченням або пунктуаційним замінам (онлайн-варіант: „So müde. Ganze Nacht gearbeitet.“ замість стандарту “Ich bin müde, weil ich die ganze Nacht gearbeitet habe.“).

2. **Ігнорування артиклів та займенників** (онлайн-варіант: „Neues Handy gekauft.“ замість стандарту “Ich habe das neue Handy gekauft.“).

3. **Упрощення порядку слів.** У месенджерах часто нехтується інверсія в питальних реченнях (онлайн-варіант: „Du hast das gesehen?“ або навіть „Gesehen?“ замість стандарту “Hast du das gesehen?“).

4. **Граматична інновація через англіцизми.** Наприклад, англійська

основа інтегрується у німецьку граматичну систему: „gegoogelt“, „gescreenshotet“, „geliket“, „downgeloadet“, де англійське дієслово інтегрується у німецьку дієслівну систему з типовим префіксом і закінченням Partizip II тощо.

5. **Скорочення та емодзі як граматичні маркери.** Використання скорочень типу „kA“ (keine Ahnung), „nix“ замість „nichts“, а також емодзі для позначення емоцій замість прикметників або обставин [1], [3].

Варто також зазначити, що цифрова комунікація стимулює розвиток нових неформальних норм, що з часом можуть впливати й на стандарт мови. Деякі граматичні особливості, які колись вважалися помилковими або недоречними в офіційному мовленні, сьогодні поступово толеруються в публічному просторі, зокрема в рекламних текстах, блогах та навіть журналістиці.

Для викладачів німецької мови як іноземної виникає низка методичних питань, тому далі пропонуємо способи розв’язання цих викликів:

1. **Баланс між нормою та реальністю.** Здобувачі вищої освіти часто стикаються з живою мовою в соціальних мережах і сприймають її як еталон. Тому викладачеві слід пояснювати, де межа між нормативною і ненормативною формою мовлення.

2. **Використання цифрових прикладів як навчального ресурсу.** Аутентичні тексти з Twitter, Instagram, коментарі на YouTube можна використовувати для аналізу граматичних відхилень, зокрема, шукаючи приклади редукції речень і відновлюючи їх до стандартної форми.

3. **Формування критичного мовного мислення.** Здобувачі освіти мають розуміти, в яких контекстах доречно вживати спрощені структури, а коли слід дотримуватися граматичної норми (офіційне листування, ділове мовлення).

4. **Роль граматичних норм у кроскультурному спілкуванні.** Наприклад, мовці з різних країн можуть по-різному сприймати відхилення від граматичної норми. Отже, цифрова комунікація вимагає адаптивності, але й обережності.

5. **Інтеграція медіа в урок.** Наприклад, можна порівнювати пости офіційних сторінок (DW, ZDF, Goethe-Institut) із неформальним контентом, щоб

навчити здобувачів освіти помічати граматичні зміни [4].

Таким чином, цифрова комунікація створює нові умови функціонування граматичної системи німецької мови. Ці зміни не слід розцінювати виключно як занепад мовної норми, а як природний процес адаптації мови до нових реалій комунікації. Сучасна лінгвістика має завдання не лише фіксувати ці зміни, але й аналізувати їх потенційний вплив на мовну політику, навчання німецької мови як іноземної та формування нових граматичних норм у цифрову епоху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Androutsopoulos J. Networked Multilingualism: Some Language Practices on Facebook and Their Implications. *International Journal of Bilingualism*. 2014. Vol. 18, No. 2. P. 185–205.

2. Dürscheid Ch. Internetbasierte Kommunikation. Sprachwissenschaftliche Aspekte von E-Mail, Chat und SMS. Stuttgart : UTB, 2016. 112 p.

3. Elspaß S. Was ist gutes Deutsch? Zur Normvorstellung und Sprachwirklichkeit. *Deutsch als Fremdsprache*. 2015. Vol. 2. P. 65–71.

4. Kussmaul P. Digitalisierung und Grammatikunterricht: neue Wege der Sprachreflexion. *Info DaF*. 2017. Vol. 44, No. 3. P. 191–207.

Ірина Білецька,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та практики іноземних мов,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

КОНЦЕПЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ МОВ Б. КАЧРУ

За останні три-чотири десятиліття глобалізація англійської мови (АМ), що викликано радикальними змінами в соціально-економічному та суспільно-політичному житті сучасного світу, стала однією з основних тем цілого ряду соціолінгвістичних досліджень. Досить актуальним напрямком цих наукових розвідок є розробка теоретичних концепцій, що розкривають тенденції розвитку